

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.001.02.2021

Pan Bohdan Żukowski
Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Krakowie
ul. Przy Rondzie 3, 31-547 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/001 Wykonanie budżetu państwa w 2020 r. w części 15/06 - Sąd Apelacyjny w Krakowie

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Jednostka kontrolowana</i>	Sąd Apelacyjny w Krakowie, ul. Przy Rondzie 3, 31- 547 Kraków ¹
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Bohdan Żukowski, Dyrektor Sądu Apelacyjnego (od 22 maja 2017 r.), dalej: Dyrektor Sądu (akta kontroli str. 7)
<i>Podstawa prawna</i>	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
<i>Kontrolerzy</i>	1. Wiesław Matras, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/5/2021 z 4 stycznia 2021 r. 2. Piotr del Fidali, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/14/2021 z 12 stycznia 2021 r. (akta kontroli str. 1-4)

II. Cel i zakres kontroli

<i>Cel kontroli</i>	Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2020, w części budżetowej 15/06 – Sąd Apelacyjny w Krakowie pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności oraz wykonania planu finansowego Sądu Apelacyjnego (dysponent III stopnia) w ramach tej części budżetu państwa.
<i>Zakres kontroli</i>	Ocenie podlegały w szczególności: <ul style="list-style-type: none">– działania związane z egzekucją dochodów budżetowych,– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowych ze środków publicznych,– sporządzanie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2020 r. w zakresie operacji finansowych,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³ w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek. <p>Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego oraz badanie skuteczności podejmowanych przez dysponenta działań windykacyjnych.</p> <p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p>

¹ Dalej: Apelacja Krakowska jako dysponent części 15/06 - Sąd Apelacyjny w Krakowie a Sąd Apelacyjny lub SA jako dysponent III stopnia.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, dalej: *ustawa o finansach publicznych*.

- analizy stanu należności pozostałych do zapłaty,
- szczegółowej kontroli windykacji zaległości,
- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- kontroli prawidłowości zmian budżetu dokonywanych w części 15/06 w trakcie roku budżetowego,
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad,
- kontroli przestrzegania ustalonych dla części 15/06 limitów wydatków, w tym – limitów środków na wynagrodzenia,
- szczegółowej analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia,
- kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych/ analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analizy stanu zobowiązań,
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań,
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 15/06.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

Na obszarze Apelacji Krakowskiej w 2020 r. funkcjonowało 38 sądów, w tym cztery sądy okręgowe⁴ i 33 sądy rejonowe.

(akta kontroli str. 8)

Stosownie do § 2 pkt 5 i 6 oraz § 3 ust 1-4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2012 r. w sprawie szczególnych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych⁵, Dyrektor Sądu Apelacyjnego jest dysponentem budżetu sądów na obszarze apelacji i dysponentem trzeciego stopnia w zakresie dysponowania budżetem Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Dyrektorzy ww. sądów okręgowych i rejonowych są dysponentami trzeciego stopnia środków budżetu państwa.

III. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa za 2020 r. w części 15/06 oraz wykonanie planu finansowego Sądu Apelacyjnego w Krakowie w ramach tej części budżetu państwa.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W toku wymienionych powyżej działań kontrolnych stwierdzono, że dochody budżetowe, zarówno Apelacji Krakowskiej jak i Sądu Apelacyjnego, wykonane zostały w kwotach wyższych od prognozowanych w planie finansowym. Nadzór nad realizacją dochodów przez sądy okręgowe i sądy rejonowe w ramach Apelacji Krakowskiej sprawowano zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Szczegółowa kontrola 10,9%⁷ wydatków zrealizowanych przez Sąd Apelacyjny wykazała, że zostały one dokonane zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych w sposób celowy i oszczędny. W rezultacie wydatkowania środków

⁴ 1. Sąd Okręgowy w Kielcach; 2. Sąd Okręgowy w Krakowie; 3. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu; 4. Sąd Okręgowy w Tarnowie.

⁵ Dz. U. poz. 1476 ze zm., dalej: rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczególnych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

⁶ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2020 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁷ 7 915,9 tys. zł.

osiągnięto zaplanowane cele. Poniesione wydatki budżetu środków europejskich na kwotę 276,6 tys. zł zostały zrealizowane zgodnie z planem finansowym, należycie udokumentowane i terminowo rozliczone.

Kontrolą objęto trzy postępowania o udzielenia zamówienia publicznego⁸. Realizacja wydatków poniesionych w 2020 r. z tego tytułu o łącznej wartości 1 485,9 tys. zł była zgodna z zawartymi umowami i poprzedzona procedurami przewidzianymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁹ oraz w wewnętrznych regulacjach jednostki.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych sporządzone zarówno przez Apelację Krakowską jak i przez Sąd Apelacyjny. Sprawozdania te zostały opracowane terminowo i prawidłowo.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

Opis stanu faktycznego

1.1. Uzyskane w 2020 r. przez Apelację Krakowską (w części 15/06) dochody wyniosły 302 176,5 tys. zł, tj. 114,9% dochodów zakładanych w ustawie budżetowej (planu po zmianach). W porównaniu do 2019 r., były one wyższe o 22 435,2 tys. zł (tj. o 8%). Dochody zrealizowane zostały w ramach działu 755 – *Wymiar sprawiedliwości*, rozdziału 75502 – *Jednostki sądownictwa powszechnego*.

Głównymi źródłami uzyskanych dochodów (97,8%) w ww. rozdziale m.in. były:

- wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego (§ 0630), które wyniosły 239 743,5 tys. zł (79,3% dochodów);
- wpływy z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 0570) 39 192 tys. zł, które wyniosły (12,9% dochodów);
- wpływy ze spłaty oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych (§ 0700) które wyniosły 2 767,5 tys. zł (0,9% dochodów);
- wpływy z usług (§ 0830) które wyniosły 8 935,1 tys. zł (2,9% dochodów),
- wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (§ 0950), które wyniosły 297,6 tys. zł (1,8% dochodów).

Dochody zrealizowane w 2020 r. przez Sąd Apelacyjny wyniosły 59 415,7 tys. zł, tj. 165% planu po zmianach. W porównaniu do 2019 r., były one wyższe o 23 414,7 tys. zł (tj. o 43,7%). Dochody SA¹¹ pochodziły głównie (98,5%) z następujących źródeł: § 0630 w wysokości 44 759,2 tys. zł (75,3% dochodów), § 0700 w wysokości 2 767,5 tys. zł (4,7% dochodów), § 0830 w wysokości 6 612,1 tys. zł (11,1% dochodów) oraz § 0950 w wysokości 4 376,3 tys. zł (7,4% dochodów).

⁸ Dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego oraz jedno zamówienie publiczne nieprzekraczające 30 tys. euro bez VAT.

⁹ Dz. U. z 2019 r. poz.1843, ze zm., dalej: upzp.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Dochody zrealizowano w dziale 755 rozdziale 75502.

W 2020 r., w porównaniu do 2019 r. w SA wzrosły m.in. dochody w ramach § 0630 o 18 056,1 tys. zł (wzrost o 67,6%), § 0700 o 612,6 tys. zł (wzrost o 28%), § 0830 o 602,1 tys. zł (wzrost o 10%) oraz § 0950 o 3 932 tys. zł (wzrost o 885%).

(akta kontroli str. 12,159-160,100,104,197,424,513,527)

Zastępca Dyrektora Sądu wyjaśnił, że nadwyżki dochodów uzyskane w 2020 r. w § 0630 oraz § 0830 (w Apelacji Krakowskiej¹² oraz SA¹³) w stosunku do wielkości zaplanowanych były wynikiem wystąpienia zdecydowanie większej ilości wpłat z tytułu rejestracji spółek z o.o. w formie elektronicznej (tj. wpisu do KRS¹⁴ dot. opłaty sądowej w § 0630), a także e-płatności (e-*znaki*), które w okresie stanu epidemicznego związanego z COVID-19 stały się bardziej wykorzystywane. Ponadto dotyczyło to opłat za ogłoszenie pierwszego wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (§ 0830) za pomocą systemu teleinformatycznego Ministerstwa Sprawiedliwości (tzw. *Portal S-24*). Za pomocą tego systemu wnioski o wpis spółki w trybie S-24 podlegał weryfikacji przez sąd właściwy miejscowo, natomiast środki finansowe przekazywane były zgodnie z założeniami tego systemu na konto dochodów budżetu Sądu Apelacyjnego, ze wszystkich wydziałów KRS sądów powszechnych. W dalszej części wyjaśnień Zastępca Dyrektora Sądu podał, że:

- większe wykonanie planu dochodów Sądu Apelacyjnego w § 700 (w wysokości 2 767,5 tys. zł) o 25,8% w stosunku do planowanej kwoty (2 200 tys. zł) spowodowane było faktem, że 16 sędziów, którzy otrzymali pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych skorzystało z zapisów zawartych umów i dokonało wcześniejszych spłat pożyczek, w stosunku do ustalonego harmonogramu,
- większe wykonanie dochodów Apelacji Krakowskiej w § 0920 (w wysokości 1 519,3 tys. zł) o 114,6% w stosunku do planowanej kwoty (708 tys. zł) spowodowane było naliczeniem odsetek od niezapłaconych kar umownych za nieterminowe wykonanie lub nieusunięcie wad i usterek w nowo wybudowanym pawilonie sądu okręgowego. Tytułem gwarancji należytego usunięcia wad i usterek sąd okręgowy od ubezpieczyciela otrzymał środki finansowe, które w pierwszej kolejności przeznaczono na pokrycie not odsetkowych. W powyższej sprawie toczy się postępowanie przed sądem rejonowym,
- większe wykonanie dochodów Apelacji Krakowskiej w § 0950 (w wysokości 5 297,6 tys. zł) o 15,4% w stosunku do planowanej kwoty (4 592 tys. zł) wynikało z konieczności naliczenia kar umownych za niewywiązywanie się lub nienależyte wykonanie zawartych umów przez wykonawców z sądami apelacji.

(dowód: akta kontroli str. 842,891-893)

1.2. Na koniec 2020 r., według sprawozdania Rb - 27 z wykonania planu dochodów budżetowych należności pozostałe do zapłaty w części 15/06 Apelacji Krakowskiej wyniosły 99 850,4 tys. zł, w tym zaległości netto 82 699,5 tys. zł. W porównaniu do 2019 r. należności te były wyższe o 9 292,9 tys. zł (o 10,3 %), a zaległości netto o 8 590,1 tys. zł (o 11,6%). Wielkość stanu zaległości w 2020 r. wynikała m.in.:

- z orzeczeń z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych w wysokości 48 078,5 tys. zł (58% ogółu zaległości) w porównaniu do 2019 r. wzrosły o 17,7%,

¹² W Apelacji Krakowskiej w 2020 r. w § 0630 (rozdz. 75502) osiągnięto dochody w wysokości 240 171 tys. zł, co stanowiło przekroczenie kwoty planowanej (206 722 tys. zł) o 16,2%. Natomiast w § 0830 (rozdz. 75502) osiągnięto dochody w wysokości (8 935,1 tys. zł), co stanowiło przekroczenie kwoty planowanej (7 205 tys. zł) o 24%.

¹³ W SA w 2020 r. w § 0630 (rozdz. 75502) osiągnięto dochody w wysokości 44 759,2 tys. zł, co stanowiło przekroczenie kwoty planowanej (29 027 tys. zł) o 54,2%. Natomiast w § 0830 (rozdz. 75502) osiągnięto dochody w wysokości (6 612,1 tys. zł), co stanowiło przekroczenie kwoty planowanej (5 000 tys. zł) o 32,2%.

¹⁴ Krajowy Rejestr Sądowy.

- z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów 18 301,2 tys. zł (22,1% ogółu zaległości) w porównaniu do 2019 r. zmniejszyły się o 0,9%,
- z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego 15 902,2 tys. zł (19,2% ogółu zaległości) w porównaniu do 2019 r. wzrosły o 7,8%.

Na koniec 2020 r. należności (w tym zaległości netto) wystąpiły we wszystkich sądach Apelacji Krakowskiej. Na wzrost stanu należności w 2020 r. wpływ miał trwający w kraju stan epidemiologiczny i związane z tym utrudnienia w prowadzeniu postępowań wykonawczych m.in. zawieszenia biegu terminów procesowych w okresie od 31 marca 2020 r. do 15 maja 2020 r. oraz konieczność odwoływania i wstrzymania się z wyznaczaniem posiedzeń wykonawczych w okresie od 10 marca 2020 r. do 31 marca 2020 r.¹⁵ Kolejnym czynnikiem wzrostu zaległości należności był wpływ wniosków z prośbą o wydłużenie spłaty zadłużenia na kolejne miesiące w związku z trudną sytuacją dłużników spowodowaną epidemią COVID-19. W związku z panującą sytuacją epidemiologiczną zwiększyła się również ilość egzekucji bezskutecznych. Po bezskutecznej egzekucji, należności były kierowane do dalszego postępowania wykonawczego w przedmiocie zamiany na pracę społecznie użyteczną, kolejno na zastępczą karę aresztu lub pozbawienia wolności. Największe kwoty należności wystąpiły m.in.:

- SO w Krakowie w wysokości 30 799,9 tys. zł (30,8% wszystkich należności) w tym zaległości netto 27 394 tys. zł. W porównaniu do 2019 r. należności te były wyższe o 5,3 %, a zaległości netto o 1 324,6 tys. zł (o 5,1%). Na wzrost stanu zaległości m.in. wpływ miały toczące się długotrwałe postępowania upadłościowe w których kwoty zgłoszonych wierzytelności miały znaczący wpływ poziom tych zaległości.
- SR¹⁶ w Kielcach w wysokości 6 962,5 tys. zł (6,9% wszystkich należności) w tym zaległości netto 5 724,8 tys. zł. W porównaniu do 2019 r. należności te były wyższe o 7%, a zaległości netto o 476,8 tys. zł (o 9,1%). Wzrost zaległości wynikał m.in. z zamiany grzywien na zastępcze kary pozbawienia wolności. Na podstawie obowiązujących przepisów grzywny odpisywane są po odbyciu zastępczych kar.
- SR dla Krakowa Nowej Huty w wysokości 6 297,6 tys. zł (6,3% wszystkich należności) w tym zaległości netto 5 440,4 tys. zł. W porównaniu do 2019 r. należności te były wyższe o 151%, a zaległości netto o 3 519,1 tys. zł (o 202%). Do znaczącego wzrostu należności przyczynił się m.in. przypis w IV kwartale 2020 r. grzywny w wysokości 3 377,6 tys. zł. W niniejszej sprawie dłużnik zapłacił 0,5 tys. zł grzywny oraz złożył wniosek o rozłożenie grzywny na raty po 0,5 tys. zł na trzy lata, a pozostałą kwotę grzywny wniósł o umorzenie. Na dzień kontroli NIK (22 lutego 2021 r.) akta sprawy znajdują się w SO w Krakowie celem rozpoznania zażalenia dłużnika.
- SO w Kielcach w wysokości 5 617,9 tys. zł (5,6% wszystkich należności) w tym zaległości netto 4 724,4 tys. zł. W porównaniu do 2019 r. należności te były wyższe o 5,6%, a zaległości netto o 192,8 tys. zł (o 4,3%). Wzrost zaległości należności wynikał m.in. z jednej sprawy¹⁷ w której przypis łączny grzywny wynosił 571,7 tys. zł. W w/w sprawie do końca 2020 r. spłacono 90,2 tys. zł. Pozostała kwota grzywny w wysokości 481,5 tys. zł została rozłożona dłużnikiem¹⁸

¹⁵ W Sądzie Okręgowym (dalej: SO) w Krakowie odwołano w w/w okresie niemal 50% posiedzeń.

¹⁶ Sąd Rejonowy.

¹⁷ Sprawa III K 90/15.

¹⁸ Sprawa zawierała 27 kart dłużników.

na raty, skierowana do komornika lub została zasądzona zastępcza kara pozbawienia wolności.

(akta kontroli str. 100,513,520-526,533,534,540-543,1248)

Wykazane w sprawozdaniu Rb-27 należności Sadu Apelacyjnego stanowiące jednocześnie zaległości netto na koniec 2020 r. wyniosły 9,2 tys. zł i były o 95,7% niższe niż w 2019 r. (213,4 tys. zł). Składały się na nie głównie wykazane w § 0920 należności wymagalne z tytułu kar i odszkodowań wynikające z zawartych umów z wykonawcami. Na zmniejszenie stanu należności SA w porównaniu do roku poprzedniego wpływ miały zawarte w roku 2020 ugody w sprawie spornych należności cywilnoprawnych i spłaty należności przez część firm którym zostały wystawione noty księgowo i odsetkowe.

(akta kontroli str. 50,104,254,428,429)

W 2020 r. w Sądzie Apelacyjnym nie umarzano, nie rozkładano na raty i nie odraczano należności budżetowych oraz nie wystąpiły należności przedawnione. W SA nie opracowano procedur umarzania, odraczania lub rozkładania na raty należności. Nadzór nad stanem należności w sądzie prowadziło dwóch pracowników Oddziału Finansowego SA (starszy inspektor oraz p.o. Zastępcy Głównego Księgowego). Monitorowanie stanu należności prowadzone było poprzez Zintegrowany System Rachunkowości i Kadr (dalej: ZSRK), za pomocą raportów sporządzanych w module FI (Rachunkowość Finansowa). W ww. raportach po wygenerowaniu pozycji nierozliczonych widoczna była data płatności i kwota zaległości.

(dowód: akta kontroli str. 9,10,49,146-152,162,191,192,199,222,432,433)

Zastępca Dyrektora Sądu wyjaśnił, że przyjęte i funkcjonujące w SA wewnętrzne uregulowania, w tym dotyczące obiegu dokumentów zapewniają, że działania w przedmiotowym, ogólnym obszarze *należności* realizowane są w sposób zgodny z prawem i skuteczny. Niemniej jednak, kierownictwo sądu podjęło decyzję o przystąpieniu do analizy tego zagadnienia, opracowania procedur i wdrożenia odpowiednich adekwatnych do potrzeb sądu procedur postępowania w zakresie szeroko rozumianych *należności* w terminie najbliższych dwóch miesięcy. Ustalenia poczynione przez komórki merytoryczne pozwalają na dość dokładne określenie, czy i kiedy można spodziewać się wpłaty, a mała skala przypadków przy łatwości i szybkości odszukania w systemie księgowym sądu umożliwia bieżące monitorowanie zdarzeń i potwierdzenie ich w oddziale finansowym SA. W dalszej części wyjaśnień Zastępca Dyrektora Sądu podał, że jak już zaznaczono w odpowiedzi wcześniej w SA zostaną wdrożone procedury dotyczące ogólnie postępowania w zakresie *należności*, a to spowoduje również dookreślenie zasad współdziałania komórek księgowości z komórkami merytorycznymi.

(akta kontroli str. 536,569,570)

Zaległości netto wykazane przez Sąd Apelacyjny na koniec 2020 r. w wysokości 9,2 tys. zł dotyczyły dwóch należności cywilnoprawnych, tj. naliczonych kar umownych z tytułu nieprzekazania w terminie (tj. do 7 stycznia 2020 r.) przez wykonawcę informacji o wykonanych usługach gwarancyjnych sprzętu¹⁹ na rzecz sądów (3,2 tys. zł)²⁰ oraz nieprawidłowości przy doręczeniu w 2020 r. przez operatora pocztowego korespondencji (6 tys. zł)²¹. Sąd Apelacyjny wysłał w 2020 r. do w/w stron wezwanie do zapłaty oraz noty księgowo²² wraz z naliczonymi kwotami

¹⁹ Dot. drukarek, urządzeń wielofunkcyjnych i faksów.

²⁰ Umowa nr 75/ZP-U/2016.

²¹ Umowa nr WZP-43-46/2018.

²² W jednym przypadku wysłano również notę odsetkową za niezapłaconą karę umowną.

kary umownej. Nie prowadzono innych działań celem dochodzenia należności powstałych w związku z nienależytym wykonaniem w/w umów.

(akta kontroli str. 9,50,429-431,434-511)

Zastępca Dyrektora Sądu wyjaśnił, że przyczyną braku podejmowania dalszych działań windykacyjnych były ograniczenia wprowadzone tzw. *Tarczą 4.0* ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o COVID-19²³ a ściślej przepisem art. 15 r²⁴. Sposób postępowania w w/w sprawach został poprzedzony uzgodnieniami i potwierdzeniem prawidłowości przyjętego stanowiska z radcami prawnymi SA, ponadto kierowano się stanowiskiem wyrażonym w piśmie Dyrektora CZdS IGB²⁵, skierowanym do dyrektorów sądów apelacyjnych, a wynikających z opinii radców prawnych w/w instytucji. Po ustaniu/ odwołaniu stanu zagrożenia epidemiologicznego, w ramach przewidzianych przepisami prawa, Sąd Apelacyjny podejmie stosowne działania, w szczególności możliwe będzie skorzystanie z zapisów umowy, polegających na dopuszczalności, potrącenia kar z bieżących faktur lub z tzw. *zabezpieczenia należytego wykonania umowy*.

(akta kontroli str. 536,568,569,627-629)

W badanym okresie Sąd Apelacyjny zawarł cztery ugody w sprawie spornych należności cywilnoprawnych, tj. w dniach: 9 września 2020 r.²⁶, 12 listopada 2020 r.²⁷, 22 grudnia 2020 r.²⁸ oraz 23 grudnia 2020 r.²⁹ Ww. należności nie przekraczały wartości o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej³⁰ (100 mln zł).

W wyniku przeprowadzonych badań dwóch największych ugód³¹ stwierdzono, że zgodnie z dyspozycją art. 54a ustawy o finansach publicznych sporządzono pisemną ocenę, że skutki ugody dla Skarbu Państwa są korzystniejsze niż prawdopodobny wynik postępowania sądowego albo arbitrażowego. W związku z zamiarem zawarcia ugód uzyskano stosowne opinie prawne od Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: *Prokuraturii*) odnośnie zabezpieczenia praw i interesów Skarbu Państwa, o których mowa w art. 17 w/w ustawy. Zawarte ugody uwzględniały treść opinii Prokuraturii w zakresie zabezpieczenia praw i interesów Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 222-241,544-546,568,571-626)

²³Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołaniem nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842), dalej: ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o COVID-19.

²⁴ Art. 15 r¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o COVID-19 stanowi, że: 1. *W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, i przez 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni, zamawiający nie może potrącić kary umownej zastrzeżonej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w art. 15r ust. 1, z wynagrodzenia wykonawcy lub z innych jego wierzytelności, a także nie może dochodzić zaspokojenia z zabezpieczenia należytego wykonania tej umowy, o ile zdarzenie, w związku z którym zastrzeżono tę karę, nastąpiło w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii.* 2. *W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego w związku z COVID-19, i przez 90 dni od dnia odwołania stanu, który obowiązywał jako ostatni, bieg terminu przedawnienia roszczenia zamawiającego, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu. Upływ terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 120 dni od dnia odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni.*

²⁵ Centrum Zakupów dla Sądownictwa Instytucja Gospodarki Budżetowej w Krakowie, dalej: CZdS IGB.

²⁶ Sygn. Akt IC 2017/19 wartość pierwotna należności przed zawarciem ugody 100,4 tys. zł.

²⁷ Sygn. Akt VI C 1522/18/S wartość pierwotna należności przed zawarciem ugody 4,1 tys. zł.

²⁸ Sygn. Akt V GC 3136/20/S wartość pierwotna należności przed zawarciem ugody 55,5 tys. zł.

²⁹ Sygn Akt IC 2017/19 wartość pierwotna należności przed zawarciem ugody 295,1 tys. zł.

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz.762 ze zm.

³¹ Biorąc pod uwagę wartość pierwotną należności przed zawarciem ugody, tj. 100,4 tys. zł i 295,1 tys. zł.

1.3. Ministerstwo Sprawiedliwości (dalej: MS) w piśmie z 10 kwietnia 2020 r. do dyrektorów sądów apelacyjnych poinformowało, że w związku z ogłoszeniem ustawy budżetowej na 2020 r. w dniu 1 kwietnia 2020 r. oraz z uwagi ograniczenia wynikające ze stanu epidemii SARS-COV-2, nie wystąpiła konieczność sporządzenia i przekazania zbiorczej kwartalnej oceny przebiegu wykonania zadań oraz dochodów i wydatków w podległych jednostkach za I kwartał³². Jednocześnie poinformowano, że przedmiotowa ocena po drugim kwartale powinna zostać uzupełniona o stosowne informacje obejmujące I kwartał.

Sąd Apelacyjny na podstawie składanych ocen jednostkowych kwartalnych z podległych sądów sporządził w 2020 r. zbiorcze oceny kwartalne w których analizowano też prawidłowość i terminowość pobieranych dochodów budżetowych. W/w oceny kwartalne SA przekazywał do MS³³ zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

Wykonując zadania dysponenta budżetu sądów na obszarze apelacji SA przekazywał do sądów informacje o wykonaniu orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych za poszczególne kwartały 2020 r.³⁴ Informacje te sporządzane były przez MS w oparciu o przedłożone sprawozdania NS-1 z wykonania orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych. Należności sądowe były również analizowane na podstawie sporządzonych raportów w systemie *Integrator Sprawozdań*.

W ramach prowadzonej kontroli i monitoringu realizacji planów finansowych sądów Apelacji Krakowskiej, SA prowadził³⁵ elektroniczną platformę, gdzie przedstawiano informację oraz analizę wykonania budżetu. Prezentowane dane finansowe były pozyskiwane ze sprawozdań składanych przez podległe sądy. Ponadto w ramach działań nadzorczych organizowane były narady z dyrektorami podległych sądów (z uwagi na zagrożenie epidemiologiczne przeważały narady w formie wideokonferencji), które poświęcone były ocenie stopnia realizacji planów finansowych.

Zarządzeniem z 24 maja 2018 r. Dyrektora Sądu³⁶ wprowadzono *Regulamin kontroli finansowej prowadzonej w jednostkach obszaru apelacji krakowskiej* przez Samodzielną Sekcję ds. Kontroli SA (dalej: SSK). Zasadniczym celem w/w komórki organizacyjnej SA³⁷ było wykrywanie na obszarze apelacji nieprawidłowości w funkcjonowaniu gospodarki finansowej, tym gospodarowaniu mieniem Skarbu Państwa. W 2020 r. SSK przeprowadziła 14 kontroli sądów³⁸ obejmujących m.in. należności sądowe. We wszystkich kontrolowanych sądach stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie i wydano zalecenia m.in.:

³² Obowiązek dokonania oceny kwartalnej wynikał z § 3 ust. 6 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych.

³³ Ocenę kwartalną za I i II kwartał 2020 r. sporządzono 31 lipca 2020 r. i przekazano do MS. Ocenę kwartalną za III kwartał 2020 r. sporządzono 26 października 2020 r. i przekazano do MS. Ocenę kwartalną za IV kwartał 2020 r. sporządzono 5 marca 2021 r. i przekazano do MS.

³⁴ Informację o wykonaniu orzeczeń sądowych w zakresie, opłat i kosztów sądowych SA przekazał do sądów: za I kwartał 2020 r. przekazano 28 kwietnia 2020 r. 10 czerwca 2020 r., za II kwartały 2020 przekazano 13 lipca 2020 r. i 25 sierpnia 2020 r.; za III kwartały 2020 r. przekazano 14 października 2020 r. i 2 grudnia 2020 r.; za IV kwartały 2020 r. przekazano 20 stycznia 2020 r.

³⁵ Pismo Dyrektora SA z 9 lipca 2019 r. do dyrektorów sądów apelacji krakowskiej.

³⁶ Zarządzenie nr 13/18/SSK.

³⁷ § 4 ust. 1 Regulaminu kontroli realizowanych w jednostkach obszaru apelacji krakowskiej SA.

³⁸ Ogółem przeprowadzono 15 kontroli w sądach z obszaru Apelacji Krakowskiej.

- przestrzegania zapisów obowiązującej w sądzie *Instrukcji w sprawie ewidencji należności sądowych* (dalej: *Instrukcji*), dotyczących kierowania prawomocnych orzeczeń do wykonania,
- niezwłocznego dokonywania przypisu na karcie dłużnika,
- monitorowania wpłat należności rozłożonych na raty,
- wysyłania ponagień dłużnikowi w przypadku braku uiszczenia należności sądowych w wyznaczonym terminie,
- przestrzegania zapisów obowiązującej w sądzie *Instrukcji*, dotyczących przypadków nadesłania przez komornika zawiadomienia o bezskutecznej egzekucji,
- niezwłocznego kierowania spraw do egzekucji komorniczej, w przypadku braku uiszczenia przez dłużnika,
- podjęcia zapisów obowiązującej *Instrukcji*, dotyczących prowadzenia kontroli księgi należności,
- wprowadzenia stosownych zapisów w *Instrukcji*, dotyczących stosowania właściwego programu komputerowego,
- zwrócenia szczególnej uwagi na prawidłowość sporządzania sprawozdania z wykonania orzeczeń sądowych w zakresie grzywien, opłat i kosztów sądowych za poszczególne okresy sprawozdawcze.

Wszystkie zarządzenia pokontrolne zostały przyjęte do wykonania przez jednostki kontrolowane, które udzieliły stosownych odpowiedzi w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 111-129,517-519,547,548,656-683,894,902,903,1246-1275)

W wyniku kontroli prowadzonej przez NIK równolegle w Sądzie Rejonowym w Zakopanem³⁹, stwierdzono przypadki opóźnień w podejmowaniu kolejnych czynności, mających na celu wyegzekwowanie zaległości.

(akta kontroli str. 1283-1286)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Należności budżetowe z tytułu zawartej ugody w sprawie spornych należności cywilnoprawnych⁴⁰ w kwocie 38,7 tys. zł (ugodę podpisano 23 grudnia 2020 r.) której odroczony termin płatności przypadał w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego (termin płatności do 31 marca 2022 r.), ujęte były na koncie 221 *Należności z tytułu dochodów budżetowych* (na dzień 31 grudnia 2020 r.). Pomimo, że nie został spełniony warunek uznania ich za krótkoterminowe, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 18 lit. c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁴¹.

W 2020 r. w Sądzie Apelacyjnym funkcjonowało konto 226 *Długoterminowe należności budżetowe – pożyczki mieszkaniowe sędziów* służące do ewidencji należności długoterminowych budżetu państwa z tytułu pożyczek udzielonych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów na mocy odrębnych przepisów.

(akta kontroli str. 222-226,267,531,532,538,1244,1245)

Taki sposób ewidencji był niezgodny z opisem kont zamieszczonym w załączniku nr 3 pkt II (Opis kont) ppkt 35 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r.⁴² w którym określono m.in., że:

³⁹ LKR.410.001.04.2021.

⁴⁰ Przedmiotem umowy (nr ZP-26-08/16) zawartej z firmą było świadczenie usług zaprojektowania, wykonania i wdrożenia systemu informatycznego wspomagającego pracę w Zespołach Kuratorskiej Służby Sądowej.

⁴¹ Dz.U. z 2021 r. poz. 217.

⁴² Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek

- na stronie Wn konta 226 ujmuje się w szczególności długoterminowe należności, w korespondencji z kontem 840, a także przeniesienie należności krótkoterminowych do długoterminowych, w korespondencji z kontem 221,
- ewidencja szczegółowa do konta 226 powinna zapewnić możliwość ustalenia stanu poszczególnych należności budżetowych.

Dyrektor Sądu i Główna Księgowa Sądu wyjaśnili, że na dzień zawartej umowy z firmą na kwotę 38,7 tys. zł, której termin płatności przypadał na dzień 31 marca 2022 r. w ZSRK nie było możliwości zaewidencjonowania na koncie 226. W planie kont jednostek sądownictwa powszechnego ZSRK funkcjonują tylko dwa konta należności długoterminowych: 2260000000 – *Długoterminowe należności budżetowe – pożyczki mieszkaniowe*; 2260600000 *Długoterminowe należności budżetowe – Księga należności Sądowych*, co uniemożliwiało zaksięgowanie w/w należności na koncie 226. Powyższy problem został zgłoszony na portalu *Service Desk* (System wsparcia użytkowników w MS). Nie miało to wpływu na sprawozdawczość za 2020 r.

W dalszej części wyjaśnień Główna Księgowa podała, że 12 marca 2021 r. ww. należność została zaewidencjonowana na koncie 2260400000 – *Długoterminowe należności budżetowe – pozostałe*.

Aneks nr 2/21 z dnia 11 marca 2021 do Zarządzenia Dyrektora nr 8/20/F w sprawie ustalenia Polityki Rachunkowości SA z 2 marca 2020 r. wprowadzono zmiany do Polityki Rachunkowości SA dodając do Załącznika nr 1 *Zakładowy plan kont i komentarz do planu kont* konto 2260400000 *Długoterminowe należności budżetowe – pozostałe* oraz konto 8400400000 – *Przychody przyszłych okresów – pozostałe*.

(akta kontroli str. 21,535,536,538,564-568,990-995,1276-1278)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2020 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodów. Nadzór nad realizacją dochodów przez sądy okręgowe i rejonowe w ramach Apelacji Krakowskiej sprawowano zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych. Nieprawidłowości stwierdzone w kontrolowanym podległym sądzie nie wynikały z braku nadzoru Sądu Apelacyjnego nad gospodarką finansową sądów. Nieujęcie należności długoterminowych na koncie 226 *Długoterminowe należności budżetowe* nie miało wpływu na należności wykazane w sprawozdaniu Rb-27 za 2020 r. Zadaniem NIK, należałoby ustanowić skuteczne mechanizmy kontroli zarządczej w zakresie nadzoru nad prawidłowością ewidencji należności.

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu faktycznego

2.1.1. Wydatki budżetu państwa w części 15/06 – Apelacja Krakowska zostały zrealizowane w kwocie 871 931,4 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2019 r., były wyższe o 67 813,4 tys. zł, tj. o 8,4%.

Plan wydatków Apelacji Krakowskiej, ustalony w ustawie budżetowej w kwocie 815 014 tys. zł, w trakcie roku został zwiększony o 57 606,5 tys. zł (7%), do kwoty 872 620,5 tys. zł. Środki finansowe przyznano m.in. na skutki wynikające z przeniesień etatowych przez MS, pożyczki mieszkaniowe dla sędziów, podwyższenie wynagrodzeń dla sędziów, asesorów referendarzy, podwyższenie wynagrodzeń w grupie urzędników, asystentów sędziego i innych pracowników,

budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 342), dalej: rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r.

wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w realizację zadań w projekcie *Wdrożenie centralnej usługi katalogowej oraz Sądowej Poczty Elektronicznej w sądach powszechnych*, zakupy inwestycyjne w tym m.in. na utrzymanie i modernizację systemów informatycznych MS.

Dominujące były wydatki w ramach działu 755 *Wymiar sprawiedliwości*, rozdział 75502 *Jednostki sądownictwa powszechnego*, w którym wydatkowano łącznie 862 332,1 tys. zł, tj. 94,8% wszystkich wydatków. Ponadto, w ww. dziale wystąpiły jeszcze wydatki zrealizowane w rozdziale 75595 *Pozostała działalność*, które wyniosły 10 629,5 tys. zł (1,2% wydatków ogółem). Wykonane wydatki działu 753 *Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne*, rozdział 75312 *Uposażenia sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne* wyniosły 45 599,3 tys. zł (5,2% wydatków ogółem).

(dowód: akta kontroli str. 99,514,528-531,948,958,971-977,985-989,996-1043)

Struktura wydatków Apelacji Krakowskiej, według grup ekonomicznych kształtowała się w 2020 r. następująco:

- świadczenia na rzecz osób fizycznych (w dwóch działach, tj. 753 i 755): 61 134 tys. zł (7% ogółu wydatków),
- wydatki bieżące 799 436,4 tys. zł (91,6% ogółu wydatków),
- wydatki majątkowe 11 361 tys. zł (1,4% ogółu wydatków), co stanowiło 99,9% planu po zmianach. Wykonano łącznie 41 zadań, w tym jedno zadanie inwestycyjne i 40 zadań dotyczących zakupów inwestycyjnych. Wydatki poniesione dotyczyły głównie (99,8%) zakupów inwestycyjnych o wartości 11 337,3 tys. zł (w tym informatycznych 5 908,3 tys. zł). Wydatki inwestycyjne poniesione zostały na budowę budynku dla Sądu Rejonowego w Wieliczce - przygotowanie inwestycji do realizacji, w tym przygotowanie dokumentacji (23,7 tys. zł).

Wydatki budżetu środków europejskich ponoszone były przez Sąd Apelacyjny.

(akta kontroli str. 409-423,529,943,985-989,1046-1049,1056)

Wydatki na wynagrodzenia w Apelacji Krakowskiej w 2020 r. wyniosły 514 221,5 tys. zł, stanowiły 99,9% planu po zmianach i były wyższe o 58 151,6 tys. zł, tj. o 11,3% od wykonanych w 2019 r. (456 069,9 tys. zł). Przeciętne zatrudnienie w latach 2019 i 2020 r. w przeliczeniu na pełne etaty wynosiło 5 101 osób. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne na jednego pełnozatrudnionego⁴³ wzrosło o 0,9 tys. zł, tj. z 7,5 zł tys. zł w 2019 r. do 8,4 tys. zł w 2020 r. z tego:

- w grupie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń (z 5 tys. zł do 5,9 tys. zł),
- w grupie sądowych kuratorów zawodowych (z 7,8 tys. zł do 8,6 tys. zł),
- w grupie asesorów sądowych (z 9,6 tys. zł do 10,4 tys. zł),
- w grupie sędziów (z 15,4 tys. zł do 16,8 tys. zł),
- w grupie referendarzy sądowych (z 11,3 tys. zł do 12,3 tys. zł),
- w grupie asystentów sędziów (z 4,8 tys. zł do 5,5 tys. zł),
- w grupie specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów (z 7,3 tys. zł do 8,3 tys. zł).

Wzrost wynagrodzenia brutto w grupie:

- osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń, asystentów sędziego, specjalistów opiniodawczych zespołów sądowych wynikał z podwyżki wynagrodzeń od 1 października 2019 r. i 1 stycznia 2020 (opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia pokontrolnego pkt 2.1.2.),

⁴³ Uwzględniono dodatkowe wynagrodzenie roczne wypłacone za 2019 r.

- sędziów, referendarzy sądowych i asesorów sądowych wynikał z obligatoryjnej waloryzacji wynagrodzeń w związku ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej,
- sądowych kuratorów zawodowych wynikał ze zwiększenia kwoty bazowej w 2020 r. będącej podstawą naliczania wynagrodzenia zasadniczego⁴⁴ oraz wzrostu mnożnika kwoty bazowej w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 października 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wynagrodzeń kuratorów zawodowych i aplikantów kuratorskich⁴⁵.

Zmiany stanu zatrudnienia i wynagrodzeń w Apelacji Krakowskiej nie były związane z pandemią COVID-19.

(akta kontroli str. 102,169-173,178-182,185,209,210,936,1044)

Dyrektor Sądu wyjaśnił, że etatyzacja we wszystkich sądach apelacji krakowskiej, w każdej z grup zawodowych jest kształtowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Wszystkie sądy apelacji mają obowiązek zgłaszania do ministerstwa zwolnionego etatu za pośrednictwem SA. W tut. sądzie sporządzana jest przez *Zespół ds. Analiz* opinia w zakresie potrzeb etatowych jednostki która zgłasza zwolniony etat. Sądy mają również możliwość wnioskowania o przydzielenie dodatkowych etatów, również za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego. Wakaty powstałe po zwalnianych etatach, bądź związane z przydzieleniem dodatkowych etatów obsadzone były zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Stanowiska sędziowskie według procedury określonej w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych⁴⁶, stanowiska referendarskie, asystenckie oraz urzędnicze w trybie konkursowym.

(akta kontroli str. 187,209,210)

Budżet w części 15/06 - Apelacja Krakowska nie był zwiększany środkami pochodzącymi z rezerwy ogólnej i rezerw celowych oraz dotacji. W latach 2019-2020 nie wystąpiły także wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.

(akta kontroli str. 134,301,938,939)

Planowane wydatki budżetu państwa w części 15/06 – Apelacja Krakowska ogółem w kwocie 36 143,8 tys. zł zostały zablokowane:

- decyzją Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej (dalej MF) z dnia 26 listopada 2020 r. (20 139 tys. zł)⁴⁷. Blokada tych środków⁴⁸ wynikała głównie z oszczędności wydatków (99,8%) na świadczenia społeczne (4 919,2 tys. zł), wynagrodzenia sędziów i asesorów (8 748,8 tys. zł), wynagrodzenia bezosobowe (2 697,9 tys. zł), pożyczki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów (2 094,5 tys. zł), kary i odszkodowania wypłacane na rzecz osób fizycznych (1 080,5 tys. zł), szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej (557,1 tys. zł) oraz kar, odszkodowania i grzywny wypłacane na rzecz osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych (41 tys. zł). MS pismem z 31 grudnia 2020 r. zawiadomiło SA o dokonaniu zmniejszenia planu finansowego o w/w kwotę w oparciu o decyzję MF z 25 grudnia 2020 r.⁴⁹ w celu utworzenia rezerwy celowej poz. 74 *Przeciwdziałanie COVID -19*,

⁴⁴ Art. 14 ust. 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 167).

⁴⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 1968.

⁴⁶ Dz. U. z 2020 r., poz. 2072.

⁴⁷ Nr MF/BP2.4143.19.29.2020.BLOK. Decyzja wydana na podstawie art. 31 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o COVID-19.

⁴⁸ Pismo MS z 11 grudnia 2020 r. zawiadamiające o dokonaniu blokady planowanych wydatków budżetowych w planie finansowym na 2020 r.

⁴⁹ Decyzja wydana na podstawie art. 31 ust. 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. jw.

- decyzją Ministra Sprawiedliwości z 29 grudnia 2020 r. (16 004,8 tys. zł)⁵⁰. Blokada tych środków⁵¹ nastąpiła na wniosek dysponenta części 15/06, w związku ze stwierdzonym nadmiarem środków. Dotyczyło to przede wszystkim (94,6%) wydatków bieżących i wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych (15 144,8 tys. zł) oraz (5,4%) wydatków na zakupy inwestycyjne (860 tys. zł) (omówiono szczegółowo w dalszej części wystąpienia pokontrolnego).

MS pismem z 31 grudnia 2020 r. powiadomiło SA, że zgodnie z decyzją Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 30 grudnia 2020 r. na podstawie polecenia Prezesa Rady Ministrów z 30 grudnia 2020 r. w/w kwota zablokowanych środków finansowych została przeznaczona na utworzenie rezerwy celowej poz. 75 pn. *Rezerwa na wypłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID -19*.

Szczegółowym badaniem objęto wykonanie decyzji MS o blokowaniu środków w wysokości 16 004,8 tys. zł na podstawie art. 177 ust.3. pkt 2 upf w związku z art. 177 ust 1 pkt 3 upf⁵². Powstałe oszczędności, które zostały przekazane do blokady wynikały z:

- niższych kosztów postępowania sądowego (5 298 tys. zł.). W związku z ograniczoną działalnością sądów spowodowaną pandemią powstały oszczędności z tytułu dot. wypłat należności ławników sądowych z powodu odwołania rozpraw i posiedzeń, wynagrodzeń biegłych sądowych, tłumaczy przysięgłych, kosztów pomocy prawnej udzielanej z urzędu, ryczałtów dla kuratorów społecznych w związku z czasowym ograniczeniem wykonywanie zadań przez kuratorów społecznych w zakresie wywiadów środowiskowych w miejscu zamieszkania podopiecznych,
- niższych wydatków na wynagrodzenia i pochodne (1 736,1 tys. zł). Powstałe oszczędności w tej kategorii wydatków były wynikiem przebywania pracowników na zwolnieniach chorobowych i opiekuńczych (powstały oszczędności w naliczanych składkach na ubezpieczenia społeczne i Funduszu Pracy),
- niższych wydatków na świadczenia społeczne (173,7 tys. zł) z powodu zmniejszenia grona uprawnionych do uposażeń sędziów w stanie spoczynku,
- niższych pozostałych wydatków bieżących oraz wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych (7 937 tys. zł). Powstałe oszczędności były efektem podpisania korzystniejszych umów zapewniających odpowiednie warunki organizacyjno-techniczne umożliwiające niezakłóconą pracę jednostek, m.in.: ochronę budynków, dostawę mediów, utrzymanie czystości. Także w związku z panującą pandemią zostały ograniczone wyjazdy służbowe oraz zrezygnowano z części szkoleń z powodu wycofania ofert przez firmy szkoleniowe wobec pandemii,
- niższych wydatków majątkowych (860 tys. zł). Na ww. kwotę składały się oszczędności na przeprowadzonych postępowaniach (190 tys. zł), unieważnienie postępowania w trybie przetargu nieograniczonego (210 tys. zł) oraz zwrot środków (460 tys. zł) przeznaczonych na dostawę urządzeń systemu klimatyzacji dla SR.

W ramach badanej próby nie stwierdzono zwłoki we wpisaniu przez SA do sytemu TREZOR zablokowanej kwoty powstałej z oszczędności.

(akta kontroli str. 10,133-138,854-878)

⁵⁰ Nr 15/06.4143.12.1.2020.DB.

⁵¹ Pismo MS z 31 grudnia 2020 r. zawiadamiające o dokonaniu blokady planowanych wydatków budżetowych w planie finansowym na 2020 r.

⁵² Art. 177 ust 1 pkt 3 stawy o finansach publicznych stanowi, że w przypadku stwierdzenia nadmiaru posiadanych środków może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.

Sąd Apelacyjny jako dysponent części 15/06 nie otrzymał w 2020 r. dyspozycji wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID 19⁵³.

Zastępca Dyrektora Sądu wyjaśnił, że blokady środków finansowych na 2020 r. (części 15/06) nie miały wpływu na realizację zadań sądów Apelacji Krakowskiej ponieważ zablokowane środki wynikały z oszczędności.

(akta kontroli str. 10,132,134)

2.1.2. W ustawie budżetowej na 2020 r.⁵⁴ wydatki Sądu Apelacyjnego zaplanowano w wysokości 70 894 tys. zł. W trakcie roku zostały one zwiększone do 72 779,8 tys. zł (o 1 885, tys. zł, tj. o 2,3%). Wydatki SA wyniosły 72 518,6 tys. zł, co stanowiło 99,6 % planu (72 779,8 tys. zł) i 96,1% wydatków wykonanych w 2019 r. (75 423,1 tys. zł).

(akta kontroli str. 103,161,255,390-403,425-427,1050-1054)

Wydatki SA realizowane były w trzech grupach (według grup ekonomicznych):

a) Wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych w 2020 r. (w dwóch działach, tj. 753 i 755) wyniosły 6 675,8 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach i 120,4% wydatków 2019 r. Wydatki te poniesione zostały w § 311 na uposażenie sędziów w stanie spoczynku oraz uposażenie rodzinne (99,9% wydatków).

(akta kontroli str. 390,391,397,398,425,426,1051,1052)

b) Wydatki bieżące w 2020 r. wyniosły 61 096,4 tys. zł, tj. 99,6% planu po zmianach i 99% wydatków 2019 r. Wydatki te zostały zrealizowane zgodnie z planem rzeczowym i finansowym.

(akta kontroli str.255,392-395,399-402,425,426,1050,1053)

Zastępca Dyrektora Sądu wyjaśnił, że świadczenia na rzecz osób fizycznych w 2020 r. zostały wykonane w pełnej wysokości należnych świadczeń.

(dowód: akta kontroli str.842,891)

Wydatki na wynagrodzenia pracowników SA w 2020 r. wyniosły 22 456,6 tys. zł i były wyższe o 11,9% od wykonanych w 2019 r. (20 056,5 tys. zł). Przeciętne zatrudnienie w latach 2019 i 2020 r. w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło 192 osoby. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne na jednego pełnozatrudnionego⁵⁵ wzrosło o 1 tys. zł, tj. z 8,7 tys. zł w 2019 r. do 9,7 tys. zł w 2020 r. Na zwiększenie wynagrodzeń (brutto):

- z 19,6 tys. zł do 24,4 tys. zł w grupie sędziów wpływ miała obligatoryjna waloryzacja wynagrodzeń w związku ze wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej II kwartale 2019 r. o 7,4%;
- z 6,4 tys. zł do 7,1 tys. zł w grupie osób nieobjętych mnożnikowymi systemami oraz z 5,5 tys. zł do 6,2 tys. zł w grupie asystentów sędziów wpływ miała podwyżka wynagrodzeń od 1 października 2019 r. i 1 stycznia 2020, średnio 450 zł na jeden etat (łącznie 900 zł)⁵⁶.

Przeciętne zatrudnienie w latach 2019 i 2020 r. w przeliczeniu na pełne etaty stanowiło 192 osoby (zmniejszenie wystąpiło w grupie o statusie 09⁵⁷ o cztery

⁵³ Na podstawie art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, ze zm.), Prezes Rady Ministrów mógł wydać wiążące polecenie m.in. dysponentowi części budżetu państwa wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19.

⁵⁴ Ustawa budżetowa na rok 2020 z dnia 14 lutego 2020 r. (Dz. U. poz. 571 ze zm.).

⁵⁵ Uwzględniono dodatkowe wynagrodzenie roczne wypłacone za 2019 r.

⁵⁶ Podwyższenie wynagrodzeń wynikało z zawartego 4 lipca 2019 r. Porozumienia pomiędzy Ministrem Sprawiedliwości – Prokuratorem Generalnym a związkami zawodowymi.

⁵⁷ Sędziowie.

osoby, natomiast zwiększenie o cztery osoby w grupie o statusie 01⁵⁸). W grupie sędziów niższe zatrudnienie było związane z przejściem w stan spoczynku sędziów w 2020 r. Dodatkowe etaty urzędników sądowych wynikały z konieczności zatrudnienia w Kancelarii Tajnej (1 etat), Oddziale Finansowym (2 etaty)⁵⁹ oraz w Centrum Obsługi Druku (2 etaty) w związku z przejściem przez Sąd Apelacyjny od CZdS IGB usług w zakresie centralnego wydruku dla sądów Apelacji Krakowskiej i Apelacji Warszawskiej.

(akta kontroli str. 106,131,174-177,184,186-188,207-210,220,919-935,1044)

Zarządzeniem Prezesa i Dyrektora Sądu⁶⁰ wprowadzono od 18 marca 2020 r. w SA m.in. możliwość świadczenia pracy zdalnej przez pracowników SA, określając zasady jej wykonywania. Zobowiązano kierowników komórek organizacyjnych do sporządzania harmonogramów pracy zdalnej dla podległych pracowników, prowadzenie nadzoru nad pracą zdalną oraz określono obowiązki dla osób pracujących zdalnie. Osoby pracujące zdalnie zobowiązane były m.in. do pozostawania w godzinach pracy w komunikacji telefonicznej i mailowej, możliwości wezwania do stawienia się w siedzibie sądu oraz zapewnienia bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych.

Procentowy udział pracowników SA w okresie marzec-grudzień 2020 r. znajdujących się na pracy zdalnej kształtował się na poziomie od 9,6%⁶¹ do 23%⁶² ogółu zatrudnionych. W celu umożliwienia pracy zdalnej SA zakupiło *tokeny*⁶³ w ilości 500 szt. za kwotę 76,4 tys. zł. Z tego 83 szt. przekazano pracownikom SA natomiast 417 szt. otrzymali do użytkowania pracownicy sądów z obszaru apelacji. Powyższy zakup miał związek z wymogami bezpieczeństwa wskazanymi przez Biuro Cyberbezpieczeństwa MS, dotyczącymi konieczności dwuskładnikowego uwierzytelniania podczas łączenia przez sieć do siedziby sądu.

(akta kontroli str. 130,139,186,206,207,907,909-918)

Dyrektor Sądu wyjaśnił, że SA przez cały 2020 r. funkcjonował w sposób ciągły, a świadczenie pracy w sposób zdalny w żadnym stopniu sądu nie ograniczało. Zasady zlecenia i weryfikowania wykonywania zadań realizowanych w ramach pracy zdalnej zostały szczegółowo omówione z kierownikami komórek organizacyjnych na spotkaniu, telefonicznie oraz na bieżąco w drodze e-mail informowano kierowników o możliwości świadczenia pracy w formie zdalnej i obowiązku przedstawiania do akceptacji harmonogramów pracy zdalnej. Realizując na każdym etapie wytyczne dotyczące funkcjonowania sądów w warunkach epidemii, podjęto wszelkie dopuszczalne działania mające na celu przede wszystkim konieczność ochrony zdrowia pracowników oraz bezpiecznego funkcjonowania w warunkach epidemii. W dalszej części wyjaśnień Dyrektor Sądu podał, że z faktu świadczenia pracy zdalnej przez część pracowników sądu wynikają pewne oszczędności dotyczące kosztów jednostkowych w zakresie zużycia mediów oraz różnych środków i materiałów, wykorzystywanych normalnie przez pracowników, gdy pracują w siedzibie sądu. Biorąc pod uwagę stan zatrudnienia w relacji do pracy świadczonej zdalnie, z całą pewnością nie można mówić o znaczących

⁵⁸ Osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń.

⁵⁹ Od końca 2018 r. 13 pracowników Oddziału Finansowego SA było zawieszonych w pełnieniu obowiązków służbowych.

⁶⁰ Zarządzenie nr 3/20/Adm. Prezesa i Dyrektora Sądu z dnia 17 marca 2020 r. w sprawie konieczności zapewnienia ciągłości funkcjonowania SA w stanie zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 i ograniczenia zadań jednostki organizacyjnej wykonującej zadania o charakterze publicznym wyłącznie do zadań niezbędnych do zapewnienia pomocy obywatelom.

⁶¹ Dot. m-ca września 2020 r.

⁶² Dot. m-ca maja 2020 r.

⁶³ Tokeny programowe służące do dwuskładnikowego uwierzytelnienia użytkowników.

oszczędnościach, których szczegółowe wyliczenie jest bardzo trudne z powodu dużej ilości zmiennych, mających wpływ na ostateczne wielkości. Nadto, nawet ewentualne pozyskanie takich (bardzo przybliżonych) danych nie zrekomensowałoby nakładu pracy przeznaczonej na ich ustalenie. Nadmienić dodatkowo można, że co do zasady skoncentrowano się na tym, aby praca zdalna nie spowodowała zwiększenia kosztów i nie ograniczyła działalności jednostki, a powyższy cel został osiągnięty.

(akta kontroli str. 186,206,207)

W 2020 r. cztery osoby (w tym jeden pracownik)⁶⁴ wykonywało zadania na rzecz Sądu Apelacyjnego (w innej formie niż umowa o pracę) na okres sześć miesięcy lub dłużej⁶⁵. Z tego na podstawie zawartych umów zleceń⁶⁶:

- a) jedna osoba (pracownik) wykonywała czynności edytorskie obejmujące przygotowanie wydawnictwa *Krakowskie Zeszyty Sądowe* wraz z wysyłką,
- b) trzy osoby wykonywały pracę w zakresie:
 - obsługi centrali telefonicznej, kierowania interesantów do Biura Obsługi Interesantów SA oraz sekretariatów wydziału, współpracy z pracownikami ochrony jak również z dyżurującymi policjantami, obsługi szatni,
 - wykonywania czynności związanych z elektroniczną wersją orzecznictwa publikowanego w ramach *Krakowskich Zeszytów Sądowych*⁶⁷
 - usług bieżącej konserwacji oraz napraw usterek w pomieszczeniach *Pokoju gościnnego* w budynku w Zakopanem.

Wydatki z tego tytułu w 2020 r. wyniosły 70,8 tys. zł i były wyższe o 1,3% od wydatków poniesionych w 2019 r. (69,9 tys. zł).

(akta kontroli str. 26,140,558-560,710-761,937)

- c) Wydatki majątkowe realizowano wyłącznie w formie wydatków na zakupy inwestycyjne (§ 6060) w rozdziale 75502 – *Jednostki sądownictwa powszechnego*. W ustawie budżetowej na rok 2020 zaplanowano wydatki majątkowe (dla ośmiu zadań) w wysokości 1 329 tys. zł. Plan wydatków majątkowych w 2020 r. został zwiększony do kwoty 4 747,5 tys. zł. Zaplanowane wydatki wykonane zostały w wysokości 4 746,4 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach. Sfinansowano wszystkie zaplanowane (po zmianach) do realizacji zadania (16) obejmujące zakupy inwestycyjne. Poniesione wydatki dotyczyły między innymi zakupu i modernizacji urządzeń teleinformatycznych, wymiany przestarzałych urządzeń bezpieczeństwa brzegu sieci zainstalowanych w 27 jednostkach sądowych, wymiany serwerów oraz urządzeń w oparciu o które działa system komunikacji głosowej *VoIP*.

(akta kontroli str. 161,164,255,396,403,425,426,940-970)

2.1.3. Zobowiązania w części 15/06 - Apelacji Krakowskiej na koniec 2020 r. wyniosły 95 661,9 tys. zł i były wyższe o 3 760 tys. zł (4%) od zobowiązań na koniec 2019 r. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego z pochodnymi 41 712,4 tys. zł (43,6%) oraz zobowiązania z tytułu wydatków na zakupy inwestycyjne 46 159,2 tys. zł (48,3%) które dotyczyły zobowiązań SO⁶⁸ z tytułu umowy PPP⁶⁹, tj. aktywów przeznaczonych do

⁶⁴ Osoba zatrudniona w komórce merytorycznej II K SA.

⁶⁵ Dotyczy też umów powtarzanych nieprzerwanie przez ten okres.

⁶⁶ Dot. również umów o świadczenie usług.

⁶⁷ Czynności te polegały m.in. na przygotowaniu tez orzeczeń dostosowanych do wersji elektronicznej (w tym korekty merytorycznej oraz językowo stylistycznej), przyporządkowaniu poszczególnych orzeczeń do właściwych artykułów i haseł celem umożliwienia ich wyszukania wg skrówidzów, sprawdzenia poprawności wprowadzenia tez orzeczeń w wersji elektronicznej.

⁶⁸ Sąd Okręgowy.

⁶⁹ Umowa o Partnerstwie Publiczno-Prywatnym.

świadczenia usług w ramach partnerstwa w przedmiocie realizacji przedsięwzięcia pn. *Budowa budynku Sądu Rejonowego*.

Zobowiązania Sądu Apelacyjnego na koniec 2020 r. wyniosły 2 303,8 tys. zł i były niższe o 386,2 tys. zł (6,9%) od zobowiązań na koniec 2019 r. Główną pozycję 1 722,3 tys. zł (74,8%) stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi oraz 378 tys. zł (16,4%), zobowiązania z tytułu usług ochrony mienia, monitoringu i usług informatycznych.

Zarówno w Apelacji Krakowskiej jak i w SA nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz nie płacono odsetek od nieterminowych zobowiązań.

(akta kontroli str. 99,103,255,514,851-853,1057-1060,1229)

2.1.4. Szczegółowym badaniem objęto realizację wydatków w łącznej wysokości 7 915,9 tys. zł, tj. 10,9% wydatków ogółem⁷⁰, poniesionych w 2020 r. Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłaconym wydatkom budżetowym oraz w sposób celowy. Próba wylosowana metodą monetarną⁷¹ objęła 46 dowodów księgowych potwierdzających wydatki w łącznej wysokości 6 446,8 tys. zł⁷². Próba wydatków dobranych w sposób celowy wyniosła 1 469,1 tys. zł (27 dowodów księgowych)⁷³.

Realizacja w/w wydatków była zgodna z zasadami gospodarowania środkami publicznymi, określonymi w art. 44 ust. 3 upf oraz art. 162 ustawy o finansach publicznych, tj. zgodna z planem finansowym w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Stwierdzono m.in., że:

- przed poniesieniem wydatków dokumenty stanowiące ich podstawę były weryfikowane pod względem formalno-rachunkowym, merytorycznym i podlegały kontroli wstępnej (m.in. zgodności z planem finansowy),
- wydatki podlegały sprawdzeniu pod względem legalności, rzetelności oraz zamówień publicznych. Zatwierdzone do wypłaty przez uprawnione do tego osoby dowody zostały zaksięgowane i ujęte w księgach rachunkowych SA;
- do dowodów księgowych załączone były dokumenty wskazujące na zrealizowanie wydatku m.in. protokoły zdawczo - odbiorcze, raporty/ zestawienia z wykonania usług,
- skontrolowane wydatki budżetowe sklasyfikowano do odpowiednich paragrafów klasyfikacji budżetowej, stosownie do wymogów określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁷⁴.

(akta kontroli str. 130,141,142,630-653,690-709,729-733,766)

W 2020 r. SA⁷⁵ przeprowadził 16 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego o wartości przekraczającej 30 tys. euro (bez VAT) na ogólną kwotę

⁷⁰ Wydatki bieżące (pozapłacone) 7 755,3 tys. zł oraz majątkowe 160,6 tys. zł. Przy doborze próby do badania uwzględniono również pięć umów zleceń oraz wydatki związane z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19.

⁷¹ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (MUS). Dobór próby wydatków za 10 miesięcy 2020 r.

⁷² 8,9% wydatków zrealizowanych w 2020 r.

⁷³ Dobór próby dotyczył wydatków zrealizowanych w 2020 r. (w tym okresie listopad – grudzień).

⁷⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053 ze zm.

⁷⁵ Bez postępowań przeprowadzonych przez CZdS IGB na podstawie umowy o współpracy z 24 sierpnia 2018 r. zawartej pomiędzy SA a IGB o świadczenie usług na rzecz SA oraz aneksu nr 1 z 27 grudnia 2018 r. W 2020 r. IGB przeprowadził łącznie 57 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego powyżej 30 tys. euro.

7 289,9 tys. zł (brutto)⁷⁶. SA posiadał regulamin udzielenia zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 upzp wprowadzony Zarządzeniem nr 2/19/ZP Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 stycznia 2019 r. Nie wystąpiły zamówienia publiczne dotyczące zadań finansowanych z budżetu środków europejskich.

(akta kontroli str. 51-67,73,74,79-98,143,244)

Sąd Apelacyjny w 2020 r. nie dokonywał zamówień antycovidowych⁷⁷ o wartości przekraczającej 30 tys. euro bez VAT, do którego udzielenia zamawiający nie zastosował przepisów upzp, powołując się na wyłączenie, o którym mowa np. w art. 6 ust. 1 ustawy o COVID-19 lub art. 46c ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁷⁸.

(akta kontroli str.144,145)

Szczegółową kontrolą objęto trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego⁷⁹:

a) w trybie przetargu nieograniczonego, pn.:

– *Konserwacja i rozbudowa systemu informatycznego służącego do obsługi i monitoringu realizacji umowy na usługi pocztowe*⁸⁰. Wartość zamówienia wynosiła 687,6 tys. zł (brutto),

– *Dostawa oprogramowania do wirtualizacji stacji roboczych w ilości 220 licencji wraz ze wsparciem technicznym producenta oraz zagwarantowanie usług wsparcia technicznego producenta do posiadanego i eksploatowanego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie oprogramowania do wirtualizacji stacji roboczych albo zakup rozwiązania równoważnego*⁸¹ Wartość zamówienia wynosiła 672,7 tys. zł (brutto),

b) na podstawie art. 4 pkt 8 upzp⁸², pn.:

– *Dostawa systemu zarządzania urządzeniami zeroclient Teradici w wersji Detoskop Accss dla 1000 urzędzeń na okres 1 roku*⁸³. Kontrolę przeprowadzono pod kątem zgodności postępowania z *Regulaminem udzielenia zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 ustawy PZP* wprowadzonej Zarządzeniem nr 2/19/ZP Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 stycznia 2019 r. Wartość zamówienia wynosiła 120 tys. zł netto (bez podatku od towaru i usług), tj. 28 107,65 euro⁸⁴.

(akta kontroli str. 51-78,141-143,189,190,243,302,323)

W/w postępowania zostały przygotowane i przeprowadzone zgodnie z wymogami upzp i przepisami wykonawczymi do upzp, a w przypadku zamówienia niepodlegającego przepisom upzp – zgodnie z wymogami uregulowań wewnętrznymi SA w zakresie zamówień publicznych. W każdym przypadku zastosowano właściwy tryb postępowania oraz prawidłowo wybrano wykonawcę zamówienia. Prawidłowo udzielono poszczególne zamówienia. Umowy w sprawach

⁷⁶ Dotyczy 14 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego które zakończono w 2020 r.

⁷⁷ Pod pojęciem zamówień antycovidowych należy rozumieć zamówienia publiczne niezbędne do przeciwdziałania COVID-19/ zamówienia publiczne udzielane w związku z zapobieganiem lub zwalczaniem epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 oraz inne zamówienia, do udzielenia których, na mocy przepisów tarcz antykrzysowych, nie było obowiązku stosowania upzp (np. zamówienia, o których mowa w art. 6 ust. 2, art. 15za ustawy o COVID-19).

⁷⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1845 ze zm. Art. 46c ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi został uchwalony na mocy ustawy o COVID-19 (patrz art. 25 pkt 4 ustawy o COVID-19).

⁷⁹ Dobranych w sposób celowy które skutkowały wydatkiem w 2020 r.

⁸⁰ Nr umowy ZP-26-2/20; wartość umowy 687 570 zł.

⁸¹ Nr umowy ZP-26-11/20; wartość umowy 672 684,54 zł.

⁸² Art.4 pkt 8 upzp stanowi, że *Ustawy nie stosuje się do zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro.*

⁸³ Wartość brutto umowy 146 370 zł.

⁸⁴ Średni kurs euro stanowiący podstawę przeliczenia wartości zamówień publicznych wynosił 4,2693.

zamówień publicznych były należycie realizowane. W związku z realizacją w/w zamówień publicznych Sąd Apelacyjny dokonał w 2020 r. wydatku w wysokości 1 485,9 tys. zł.

(akta kontroli str. 242-252,302-385,630,637,640-643)

2.1.5. W wystąpieniu pokontrolnym⁸⁵ z kontroli *Wykonanie budżetu państwa w 2017 r.*, NIK skierowała wnioski pokontrolne dot.:

- podjęcia działań mających na celu rozwiązanie umów zawartych na czas nieokreślony z naruszeniem przepisów upzp dot. utrzymania infrastruktury światłowodowej i usług telekomunikacyjnych.

Umowy zawarte na czas nieokreślony z wykonawcą na świadczenie usługi telekomunikacyjnej światłowodowej⁸⁶ i budowę połączenia światłowodowego⁸⁷ zostały przez Sąd Apelacyjny zmienione zgodnie z przekazaną do NIK odpowiedzią na wystąpienie pokontrolne⁸⁸ dwoma aneksami o nr 1 z dnia 10 maja 2018 r. w których ograniczono czas ich obowiązywania do 48 miesięcy⁸⁹ (od dnia zawarcia w/w aneksów),

- podjęcia działań w celu zapewnienia właściwego obiegu dokumentów księgowych oraz aktualizacji instrukcji kancelaryjnej Sądu Apelacyjnego w zakresie umieszczenia prezentaty na dokumentach.

Z-ca Dyrektora Sądu wyjaśnił, że jeszcze podczas kontroli NIK w 2018 r. pracownicy SA zostali szczegółowo poinstruowani, co do konieczności prawidłowego postępowania w przedmiotowym zakresie. Ponadto, tematy wynikające z ww. wniosków były później co najmniej dwukrotnie poruszane na regularnych naradach Dyrektora Sądu z kierownikami komórek organizacyjnych. Wykonanie tych wniosków nie wymagało szczególnego sformalizowania, bowiem zostało praktycznie natychmiastowo, w łatwy i skuteczny sposób wdrożone.

(akta kontroli str. 1045,1230-1236,1279-1282,1287)

2.1.6. Nadzór nad gospodarką finansową jednostek Apelacji Krakowskiej sprawowano zgodnie z art. 175 ust.1 i ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Prowadzono kwartalne analizy w zakresie zgodności wydatków z planowanym przeznaczeniem i prawidłowości wykorzystania środków finansowych oraz zakresu zrealizowanych zadań. W ramach działań nadzorczych nad wykonaniem budżetu państwa SA na podstawie składanych ocen jednostkowych kwartalnych z podległych sądów sporządzał w 2020 r. zbiorczą ocenę kwartalną podczas której analizowano wykonanie zadań oraz wydatków przez podległe sądy m.in. przeprowadzone postępowania w trybie upzp, zadania remontowo - budowlane, wykonanie wydatków według grup, obsadę etatową w sądach, realizację przeprowadzonych kontroli wewnętrznych w sądach, szkolenia organizowane przez sądy, wykonanie wydatków budżetowych w układzie zadaniowym. W/w ocenę kwartalną przekazywano do MS (opisano szczegółowo w pkt 1 ppkt 1.3 *Dochody budżetowe – windykacja należności cz. IV Wystąpienia Pokontrolnego*). W 14 sądach z obszaru apelacji SSK przeprowadziła w 2020 r. kontrolę prawidłowości udzielenia zamówień publicznych. W tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto w jednym sądzie SSK przeprowadziła kontrolę doraźną dot. klasyfikowania wydatków budżetowych. Wydano zalecenie pokontrolne

⁸⁵ LKR 410.001.13.2018 z dnia 11 kwietnia 2018 r. (P/18/001).

⁸⁶ Nr 207.-SKA-2015/F z 26 października 2015 r.

⁸⁷ Nr 3005-SRD-2016/BK-US z 30 maja 2016 r.

⁸⁸ Pismo SA z 4 maja 2018 r.

⁸⁹ Do dnia 9 maja 2022 r.

dotyczące prawidłowej klasyfikacji wydatków oraz dokonania stosownych przeksięgowania. Zalecenie zostało zrealizowane przez podległą jednostkę.

(akta kontroli str. 111-129,517-519,547,548,656-683,894,902,903,1246-1275)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

W 2020 r. Apelacja Krakowska (w części 15/06) wydatkowała z budżetu środków europejskich 276,6 tys. zł⁹⁰, co stanowiło 99,7% planu (277,3 tys. zł), z przeznaczeniem na realizację:

- projektu *Elektroniczny Krajowy Rejestr Sądowy eKRS* w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 (dalej: PO WER) wydatkowano 262,8 tys. zł (99,7% planu). Projekt realizowany był przez Ministerstwo Sprawiedliwości które przekazywało do SA informacje o koniecznych płatnościach. W ramach realizacji umowy zawartej pomiędzy ministerstwem a firmą realizującą w/w projekt⁹¹.
- projektu *Centralizacja i wdrożenie platformy zarządzania usługami IT* w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020 wydatkowano 13,8 tys. zł (99,3% planu) na nagrody dla pięciu pracowników sądów apelacji krakowskiej będących członkami zespołu projektowego w w/w projekcie.

W wyniku analizy wydatków⁹² na kwotę 276,6 tys. zł (100% wydatków poniesionych z budżetu środków europejskich) stwierdzono, że zostały zrealizowane zgodnie z planem finansowym na modyfikacje systemu KRS oraz nagrody dla pracowników sądów apelacji realizujących projekt pn. *Centralizacja i wdrożenie platformy zarządzania usługami IT*. Wydatki były niezbędne do realizacji zadania, zgodne z kategoriami wynikającymi z postanowień umowy o dofinansowanie, dokonane w okresie kwalifikowalności, należycie udokumentowane i w odpowiednim terminie rozliczone.

(akta kontroli str. 256-258,515,516,551,552,767-840,1109-1115,1143-1221,1223-1227)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2020 r. w zakresie ponoszonych przez kontrolowaną jednostkę wydatków. Wydatki budżetowe dokonywane były z zachowaniem legalności, rzetelności, celowości i gospodarności. W rezultacie wydatkowania środków osiągnięto zaplanowane cele. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego objęte kontrolą szczegółową prowadzono według przepisów upzp, a w przypadku zamówienia o wartości poniżej progu stosowania upzp, na podstawie wewnętrznych regulacji SA w tym zakresie.

⁹⁰ Całość wydatków zrealizował Sąd Apelacyjny.

⁹¹ Umowa nr 5 (DIRS-VI-5411-3/17) z dnia 7 lutego 2018 r. zmieniona aneksem nr 1 z 26 czerwca 2020 r. i aneksem z nr 2 z 25 sierpnia 2020 r.

⁹² Wybrano w sposób celowy próbę pięciu operacji (wszystkie) z konta 227 *Rozliczenie wydatków z budżetu środków europejskich*.

3. Sprawozdania

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych łącznych sprawozdań z 2020 r. przez dysponenta części 15/06 Apelacji Krakowskiej i sprawozdań jednostkowych Sądu Apelacyjnego⁹³:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb 23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetowych w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich (Rb-28 UE)⁹⁴,
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (RB-33),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1),

jak również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2020 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 15/06 na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Kwoty wykazane w sprawozdaniach Sądu Apelacyjnego (dysponenta III stopnia), były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Zidentyfikowano i oszacowano ryzyko w obszarze sprawozdawczości i prowadzenia ksiąg rachunkowych zapobiegające istotnym ryzykom wystąpienia nieprawidłowości w tym zakresie. Sprawozdania te zostały sporządzone na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych oraz sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁹⁵.

Nadzór i kontrolę nad sporządzaniem sprawozdań u podległych dysponentów sprawowano za pomocą narzędzi informatycznych⁹⁶. SA miał dostęp do ksiąg rachunkowych sądów z obszarów apelacji za pośrednictwem systemu ZSRK. Monitorowano na bieżąco dane z poszczególnych sprawozdań z zapisami

⁹³Ocena prawidłowości sporządzania sprawozdań budżetowych dokonana została na podstawie sprawdzenia zgodności danych wykazanych w sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

⁹⁴ Dokonano jednej korekty sprawozdania Rb-28UE za grudzień 2020 r. Sądu (dysponent III stopnia) i sprawozdania zbiorczego części 15/06 (Apelacja Krakowska) dnia 27 stycznia 2021 r. Przyczyną złożenia korekty w/w sprawozdania było wykazanie kwot w nieodpowiednim programie operacyjnym. Zamiast Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020 w w/w sprawozdaniu wykazano Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020.

⁹⁵ 1. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1564 ze zm.). 2. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773). 3. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 704 ze zm.).

⁹⁶ *Integrator Sprawozdań, Trezor* oraz oprogramowania *ACL*. Kontrola sprawozdań budżetowych podległych sądów, dot. prawidłowości ich sporządzania i terminowości za pomocą oprogramowania *ACL* dokonywana była przez Audytora Wewnętrznego Sądu.

księgowymi wynikającymi z zestawień obrotów i sald poszczególnych sądów z obszaru apelacji.

(akta kontroli str. 19,193-196, 200-205, 253-300, 386-389, 512-516, 549, 550, 553, 555-557, 562, 563, 654, 655, 845-850, 894-903, 978-984, 1061-1142,1222,1272-1275)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały opracowane terminowo i prawidłowo. Dane wykazane w sprawozdaniach budżetowych wynikały z prowadzonej ewidencji księgowej i przedstawiały rzetelny obraz dochodów i wydatków budżetowych.

V. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁹⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Kraków, dnia kwietnia 2021 r.

Kontroler
Wiesław Matras
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

⁹⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.